

 МАУП	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ» НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ІМ.КНЯЗЯ ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО
Кафедра: <u>адміністративного, фінансового та банківського права</u>	
Перезатверджую: Директор навчального відділу _____ (підпис) А. М. Кислий _____ (П.І.Б.) «29» <u>08</u> 2024 р.	Схвалено на засіданні кафедри адміністративного, фінансового та банківського права _____ (назва кафедри) Протокол № 1 від 28.08.2024 р. Завідувач кафедри _____ (підпис) В.А. Бортник _____ (П.І. Б.)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
« Кваліфікація адміністративних правопорушень»

Статус дисципліни: **вибіркова дисципліна професійної підготовки**
 Освітньо-професійна програма: **Право**
 Для напрямку: **08 «Право»**
 Спеціальність: **081«Право»**
 Спеціалізація: -

Форма навчання: **денна**; Курс: **2 (магістр)**; Семестр: **3**
 Обсяг в кредитах ЄКТС/ Всього годин **3/90** за навчальним планом від 24.01.2020 р.
 - лекції (Л) **20**
 - семінарські заняття (СЗ) **10**
 - практичні заняття (ПЗ)
 - індивідуально-консультативна робота (ІКР)
 - самостійна робота студентів (СРС) **60**

Робоча програма навчальної дисципліни складена на основі програми навчальної дисципліни «Актуальні проблеми адміністративно-правового регулювання у сферах державного управління та місцевого самоврядування» к.ю.н., доцента, завідувача кафедри В.А. Бортника (перезатверджена на засіданні кафедри адміністративного, фінансового та банківського права, протокол № 1 від 28 серпня 2024 року).

Розробник (-и) робочої програми навчальної дисципліни: В.А.Бортник

Київ 2024 р.

II. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Кваліфікація адміністративних правопорушень» є:

- формування у здобувачів освіти цілісного уявлення про кваліфікацію адміністративних правопорушень;
- прищеплення поглиблених знань діючого законодавства про адміністративні правопорушення та напрацювання вміння тлумачення й правильного його застосування;
- визначення та аналіз проблем, що виникають при його застосуванні, та шляхів їх усунення;
- вироблення вміння правильної кваліфікації та відмежування адміністративних від інших правопорушень;
- формування наукового світогляду тощо.

Викладення навчальної дисципліни «Кваліфікація адміністративних правопорушень» здійснюється на основі курсу лекцій, шляхом проведення семінарських занять, а також з використанням інтерактивних та сучасних

форм навчання, таких як презентації, тренінги, дискусії, групова робота тощо.

Основними **завданнями** навчальної дисципліни «Кваліфікація адміністративних правопорушень» є:

- узагальнення, поглиблення і розширення знань юридичних норм, які регламентують питання кваліфікації адміністративних правопорушень;
- формування самостійного мислення, поглиблення навичок аналізу основ законодавства про адміністративні правопорушення та здатності давати кваліфіковані юридичні висновки й консультації в даній сфері юридичної діяльності;
- формування навичок кваліфікації адміністративних правопорушень, відмежування їх від інших правопорушень;
- розвиток здатності виявляти та аналізувати причини та умови, що сприяють вчиненню адміністративних правопорушень та вживати заходи для їх усунення;
- формування у здобувачів освіти глибоких теоретичних і практичних знань з питань кваліфікації адміністративних правопорушень та навичок використання їх у професійній діяльності правоохоронців;
- розвиток загальної правової культури здобувачів освіти та поважного ставлення до законодавства про адміністративні правопорушення як важливого засобу захисту прав і свобод людини, проголошених Конституцією України, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань;
- розвиток здатності до провадження дослідницької та/або інноваційної діяльності щодо кваліфікації адміністративних правопорушень.

Вивчення навчальної дисципліни «Кваліфікація адміністративних правопорушень» сприяє формуванню теоретичних знань. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні *знати*:

- поняття, зміст, види та значення адміністративно-правової кваліфікації;

- структуру, стадії, підстави, принципи та правила адміністративно- правової кваліфікації;
- елементи та ознаки складу адміністративного правопорушення, його значення для адміністративно- правової кваліфікації;
- обставини, що враховуються при призначенні адміністративного стягнення;
- положення КУпАП, та інших правових засад кваліфікації адміністративних правопорушень.

На рівні навичок здобувач вищої освіти має *вміти*:

- давати власну правильну адміністративно-правову кваліфікацію діям осіб за конкретних фактичних обставин;
- застосовувати набуті знання, вміння й навички на практиці, зокрема кваліфіковано застосовувати норми КУпАП;
- правильно кваліфікувати дії осіб, обґрунтовуючи свою думку;
- кваліфікувати наявність обставин, що пом'якшують і обтяжують адміністративну відповідальність;
- давати адміністративно-правову характеристику конкретному складу правопорушення;
- правильно тлумачити чинне законодавство України про адміністративні правопорушення;
- розмежовувати дії під час адміністративно-правової кваліфікації;
- самостійно аналізувати правозастосовну практику в галузі судочинства.

III. Очікувані результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- правову природу , зміст , систему адміністративної відповідальності;
- діюче адміністративне законодавство та види санкцій , що застосовуються за порушення норм чинного законодавства;
- способи забезпечення законності в державному управлінні та спеціальні адміністративно - правові режими;
- особливості міжгалузевого державного управління;
- аналізувати і застосовувати норми адміністративної відповідальності;
- тлумачити та застосовувати діюче адміністративне законодавство;
- правильно використовувати в практичній діяльності методи державного управління;
- готувати проекти пропозицій з питань внесення змін та доповнень до чинних та нормативно - правових документів , норми яких регламентують адміністративно - процесуальну діяльність;
- готувати акти державного управління та приймати управлінські рішення , юрисдикційні та інші акти;
- здійснювати функції по забезпеченню законності в державному управлінні, при розгляді справ про адміністративні правопорушення.

IV. Критерії оцінювання результатів навчання

Під час вивчення дисципліни застосовується поточний , модульний та підсумковий контроль .

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня навчальних досягнень під час семінарських , практичних занять та якості виконання індивідуальної і самостійної роботи та передбачає перевірку рівня засвоєння знань , умінь і навичок студентом з кожного окремого модуля навчальної дисципліни.

Поточний контроль - проведення семінарських занять, відпрацювання академічних заборгованостей.

Поточний контроль під час проведення семінарських занять передбачає перевірку рівня засвоєння знань , умінь і навичок студентом з кожного окремого навчального (змістового) модуля навчальної дисципліни та їх корекцію . Прозорість оцінювання рівня знань студентів забезпечується чіткими критеріями.

Модульний контроль - визначає якість виконаної студентом навчальної роботи з певного навчального (змістового) модуля та оцінюється за сукупними підсумками поточної успішності , включаючи виконану індивідуальну , самостійну та модульну контрольну роботу .

Підсумковий контроль - виставляється як сума балів з усіх модулів навчальної дисципліни та обраховується , як правило , як середнє арифметичне складових модулів.

По закінченню вивчення навчальної дисципліни студент складе семестровий **залік**.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для курсового проекту (роботи), практики	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	зараховано
75-81	C	добре	зараховано
68-74	D	задовільно	Зараховано
60-67	E	задовільно	зараховано
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним курсом	не зараховано з обов'язковим повторним курсом

Система оцінювання навчальних досягнень

Критерії оцінювання ІНДЗ (навчально-педагогічного дослідження у вигляді есе)

--	--	--

V. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування студентам результатів вивчення дисципліни «Кваліфікація адміністративних правопорушень» є:

- усний виступ;
- виконання письмового завдання;
- тестування;
- есе, дайджест;
- реферат;
- складання словника основних термінів, що визначені програмою курсу;
- ведення опорного конспекту лекцій;
- письмова контрольна робота;
- інші види навчально-наукової роботи (участь у гуртках, наукових конференціях тощо);
- підсумкова модульна робота.

VI. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

--	--	--	--

Форми контролю:

Усне опитування – У

Тестування – Т

Перевірка конспектів – ПК

Перевірка завдань для самостійної роботи – СР

Контрольні роботи – КР

6.1 Плани лекцій

Тема №1. Поняття, зміст, види та принципи адміністративно- правової кваліфікації.

Поняття та зміст адміністративно-правової кваліфікації. Значення

адміністративно-правової кваліфікації. Види адміністративно-правової кваліфікації. Принципи адміністративно-правової кваліфікації (законності; офіційності; об'єктивності; точності; індивідуальності; повноти; стабільності; вирішення спірних питань на користь особи, дії якої кваліфікують).

Тема №2. Адміністративний проступок, його ознаки, склад та значення для кваліфікації адміністративних правопорушень.

Поняття та ознаки адміністративного проступку. Відмінність адміністративного проступку від злочину та дисциплінарного проступку. Об'єкт та об'єктивна сторона адміністративного проступку. Суб'єкт та суб'єктивна сторона адміністративного проступку. Значення складу адміністративного проступку для кваліфікації адміністративних правопорушень.

Тема №3. Структура, стадії, підстави та правила адміністративно- правової кваліфікації.

Структура адміністративно-правової кваліфікації. Стадії адміністративно-правової кваліфікації. Підстави адміністративно-правової кваліфікації. Правила адміністративно-правової кваліфікації.

Тема №4. Особливості адміністративно-правової кваліфікації правопорушень, які посягають на власність. Особливості адміністративно-правової кваліфікації порушень у галузі житлових прав громадян, житлово-комунального господарства та благоустрою.

Дрібне викрадення чужого майна. Порушення державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів. Знищення або пошкодження зелених насаджень або інших об'єктів озеленення населених пунктів. Порушення правил тримання собак і котів.

Тема №5. Особливості адміністративно-правової кваліфікації

правопорушень, які посягають на встановлений порядок управління.

Непокоря законному розпорядженню або вимозі працівника поліції, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця. Порушення правил адміністративного нагляду. Порушення порядку організації і проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій. Відповідальність за порушення правил дозвільної системи. Відповідальність за порушення правил паспортно-реєстраційної системи.

Тема №6. Особливості адміністративно-правової кваліфікації правопорушень в галузі охорони здоров'я населення. Особливості адміністративно-правової кваліфікації правопорушень, які посягають на встановлений порядок обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

Незаконні виробництво, придбання, зберігання, перевезення, пересилання наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту в невеликих розмірах. Ухилення від медичного огляду чи медичного обстеження. Порушення встановлених законодавством вимог щодо заняття народною медициною (цілительством).

Тема №7-8. Особливості адміністративно-правової кваліфікації правопорушень, які посягають на громадський порядок і громадську безпеку.

Дрібне хуліганство. Вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування. Невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей. Порушення вимог законодавчих та інших нормативно-правових актів щодо захисту населення від шкідливого впливу шуму чи правил додержання тиші в населених пунктах і громадських місцях. Куріння тютюнових виробів у

заборонених місцях. Розпивання пива, алкогольних, слабоалкогольних напоїв у заборонених законом місцях або поява у громадських місцях у п'яному вигляді.

Тема №9. Наука про правопорушення «делікт».

Поняття делікту. Деліктні питання поділу правопорушення на злочини і проступки. Поділ правопорушення (delictum) та злочини і проступок за ознакою суспільної небезпеки.

Тема №10. Розмежування злочину і проступку.

Розмежування злочину і проступку під час реформування національного законодавства. Класифікація злочинів за ст. 12 Кримінального кодексу . Вертикальний поділ правопорушень.

Тема №11. Поняття кримінального проступку.

Поняття, значення та місце кримінального проступку в національному законодавстві. Законодавство про відповідальність у сфері публічної служби. Новела «кримінальні проступки» в українському законодавстві.

Тема №12. Загальні положення Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Завдання Кодексу України про адміністративні правопорушення . Законодавство України про адміністративні правопорушення. Повноваження місцевих рад щодо прийняття рішень, за порушення яких передбачається адміністративна відповідальність. Запобігання адміністративним правопорушенням. Забезпечення законності при застосуванні заходів впливу за адміністративні правопорушення. Чинність закону про відповідальність за адміністративні правопорушення.

Тема №13. Адміністративне правопорушення та адміністративна відповідальність.

Поняття адміністративного правопорушення. Вчинення адміністративного порушення умисно та з необережності. Вік, після досягнення якого настає адміністративна відповідальність. Відповідальність неповнолітніх. Відповідальність посадових осіб. Відповідальність власників (співвласників) транспортних засобів.

6.2. Плани семінарських і практичних занять

Семінарські заняття з курсу "Кваліфікація адміністративних правопорушень" покликані сприяти поглибленому вивченню лекційного курсу, навчити студентів самостійно працювати з нормативно - правовими актами, вміти аналізувати їх, узагальнювати матеріал і самостійно робити науково обґрунтовані. На семінарські заняття виносяться головним чином теми, які мають прикладне значення для майбутнього спеціаліста. Студенти мають перш за все вивчити нормативні джерела курсу, які регулюють аграрні відносини. З цією метою вони повинні робити виписки з окремих статей нормативних актів.

Готуючись до семінарського заняття, студенту слід написати тези свого виступу або ж викласти його повністю на папері. Під час виступу студент може користуватися своїм конспектом чи надрукованими першоджерелами.

Викладач, який веде семінарські заняття, має спрямувати студентів на самостійне мислення, оцінку того або іншого нормативного акту. Бажано, щоб на семінарських заняттях між студентами розігрався диспут. Це сприятиме більш поглибленому засвоєнню теми семінарського заняття. Для того, щоб виник диспут на семінарському занятті, викладач може практикувати попереднє призначення з того або іншого питання основного доповідача, двох - трьох співдоповідачів, опонента доповідача і рецензента, який має лати оцінку виступам. Така практика дасть можливість залучити до активно участі у семінарському занятті студентів усієї групи.

У кінці семінарського заняття, а якщо необхідно, то після закінчення розгляду теми семінару, викладач має підвести підсумки обговореного і дати оцінку виступам студентів.

Тема №1. Поняття, зміст, види та принципи адміністративно- правової кваліфікації.

Тема №2. Адміністративний проступок, його ознаки, склад та значення для кваліфікації адміністративних правопорушень.

Тема №3. Структура, стадії, підстави та правила адміністративно- правової кваліфікації.

Тема №4. Особливості адміністративно-правової кваліфікації правопорушень, які посягають на власність. Особливості адміністративно- правової кваліфікації порушень у галузі житлових прав громадян, житлово- комунального господарства та благоустрою.

Тема №5. Особливості адміністративно-правової кваліфікації правопорушень, які посягають на встановлений порядок управління.

Тема №6. Особливості адміністративно-правової кваліфікації правопорушень в галузі охорони здоров'я населення. Особливості адміністративно-правової кваліфікації правопорушень, які посягають на встановлений порядок обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

Тема №7-8. Особливості адміністративно-правової кваліфікації правопорушень, які посягають на громадський порядок і громадську безпеку.

Тема №9. Наука про правопорушення «делікт».

Тема №10. Розмежування злочину і проступку.

Тема №11. Поняття кримінального проступку.

Тема №12. Загальні положення Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Тема №13. Адміністративне правопорушення та адміністративна відповідальність.

6.3 Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

Тема №1. Поняття, зміст, види та принципи адміністративно- правової кваліфікації.

Тема №2. Адміністративний проступок, його ознаки, склад та значення для кваліфікації адміністративних правопорушень.

Тема №3. Структура, стадії, підстави та правила адміністративно- правової кваліфікації.

Тема №4. Особливості адміністративно-правової кваліфікації правопорушень, які посягають на власність. Особливості адміністративно- правової кваліфікації порушень у галузі житлових прав громадян, житлово- комунального господарства та благоустрою.

Тема №5. Особливості адміністративно-правової кваліфікації правопорушень, які посягають на встановлений порядок управління.

Тема №6. Особливості адміністративно-правової кваліфікації правопорушень в галузі охорони здоров'я населення. Особливості адміністративно-правової кваліфікації правопорушень, які посягають на встановлений порядок обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

Тема №7-8. Особливості адміністративно-правової кваліфікації правопорушень, які посягають на громадський порядок і громадську безпеку.

Тема №9. Наука про правопорушення «делікт».

Тема №10. Розмежування злочину і проступку.

Тема №11. Поняття кримінального проступку.

Тема №12. Загальні положення Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Тема №13. Адміністративне правопорушення та адміністративна відповідальність.

6. Тести для перевірки знань

Метою тестування є контроль знань студентів з дисципліни «Класифікація адміністративних правопорушень».

Тестування передбачає надання відповідей на 30 питань, які охоплюють всі теми курсу.

Тест складається із питань та 4-5 варіантів відповідей на кожне з них, із яких тільки одна є правильною. Саме на неї і необхідно вказати.

Запитання 1.

Визначте, протягом скількох днів з дня отримання уповноваженим органом протоколу, за загальним правилом, розглядаються справи про адміністративні правопорушення?

Відповіді:

- а) 10 днів;
- б) 13 днів;
- в) 20 днів;
- г) 25 днів;
- д) 30 днів.

Запитання 2.

Адміністративне затримання (крім виняткових випадків) встановлюється на такий максимальний строк?

Відповіді:

- а) 1 година;
- б) 2 години;
- в) 3 години;
- г) 4 години;
- д) 5 годин.

Запитання 3.

Визначте, до якої установи не здійснюється доставлення

порушника?

Відповіді:

- а) у міліцію;
- б) у штаб ДНД;
- в) у приміщення воєнізованої охорони;
- г) у приміщення виконкому селищної, сільської ради;
- д) у приміщення ЖЕД.

Запитання 4.

Дайте відповідь, протягом якого терміну надсилається протокол органів (посадовій особі), уповноваженому розглядати справу про адміністративне правопорушення?

Відповіді:

- а) 1 доби;
- б) 2-х днів;
- в) 3-х днів;
- г) термін не встановлено;
- д) 5-ти днів.

Запитання 5.

До законних представників не належать?

Відповіді:

- а) батьки;
- б) усиновителі;
- в) опікуни;
- г) піклувальники;
- д) адвокат.

Запитання 6.

Нецензурні висловлювання на вулиці- це

Відповіді:

- А)адміністративний проступок
- Б)дисциплінарний проступок
- В)злочин
- Г)цивільно-правовий проступок

Запитання 7.

Що таке правопорушення?

Відповіді:

це обов'язок правопорушника зазнати певних негативних наслідків за скоєне діяння, які визначають в усталеному законом порядку

це будь-яке діяння (дія або бездіяльність) деліктоздатного суб'єкта

це будь-яке протиправне, суспільно-небезпечне (шкідливе), каранне, винне діяння (дія або бездіяльність) деліктоздатного суб'єкта

це поведінка, що не відповідає нормам моралі

Запитання 8.

У яких із наведених випадків мало місце адміністративне правопорушення?

Відповіді:

А)Працівник на підприємстві відмовився їхати у відрядження

Б)Нанесення тяжких тілесних ушкоджень

В)Громадянин Тарас не повернув борг громадянину Богдану.

Г)Розпалювання багаття в лісі у вогнебезпечний період.

Запитання 9.

У якому із наведених випадків мало місце адміністративне правопорушення?

Відповіді:

А)На автобусній зупинці компанія голосно розмовляла та розпивала алкогольні напої

Б)Розпалювання багаття в лісі у вогнебезпечний період

В)Глядач у залі відмовився аплодувати виконавцеві музичного твору

Г)Перехід вулиці у невстановленому місці

Запитання 10.

Оберіть правильні твердження

Відповіді:

А) неповнолітній може бути відданий під нагляд трудовому колективу

Б) адміністративна відповідальність настає з 14 років

В) арешт з утриманням на гауптвахті є адміністративним стягненням

Г) зобов'язання публічно просити вибачення може застосуватися до неповнолітнього

Запитання 11.

Одним з найпоширеніших серед неповнолітніх адміністративних правопорушень є

Відповіді:

А) злісна непокоря законному розпорядженню або вимозі працівника поліції, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця

Б) пошкодження автомобільних доріг, вулиць, дорожніх споруд, залізничних переїздів і технічних засобів регулювання дорожнього руху, створення перешкод для руху

В) дрібне хуліганство

Г) незаконні виробництво, придбання, зберігання, перевезення, пересилання наркотичних засобів

Запитання 12.

До адміністративної відповідальності може бути притягнута особа, яка досягла віку?

Відповіді:

А) 15 років

Б) 18 років

В) 16 років

Г) 14 років

Запитання 13.

Визначте з наведених ситуацій ті, у яких ознаки адміністративного проступку

Відповіді:

А) 16-річна Катя всупереч вимозі батьків повернулась додому не о 20-ій годині, а о 22-ій

Б) 17-річний Михайло вирвав на міській клумбі троянди для своєї дівчини

В) Учні 9-го класу вирішили прогуляти уроки

Г) Господар будинку постійно вивозив сміття з подвір'я в лісосмугу та на околиці міста

Запитання 14.

Які дії є адміністративним правопорушенням?

Відповіді:

А) дрібна крадіжка

Б) шпигунство

В) вбивство

Г) дрібне хуліганство

Д) проїзд без квитка

Запитання 15.

Найсуворішим адміністративним стягненням є:

Відповіді:

А) адміністративний арешт

Б) виправні роботи

В) штрафні бали

Г) конфіскація предмета

Запитання 16.

Справи про адміністративні правопорушення розглядають:

Відповіді:

А) адміністративні комісії

Б) органи Національної поліції

В) міські суди

Г) усі варіанти правильні

Запитання 17.

Дайте відповідь, яке з наведених адміністративних стягнень не застосовується до військовослужбовців та інших прирівняних до них осіб?

Відповіді:

- а) попередження;
- б) штраф;
- в) оплатне вилучення предмета;
- г) позбавлення спеціального права;
- д) адміністративний арешт.

Запитання 18.

Визначте, яка з наведених обставин не виключає адміністративну відповідальність?

Відповіді:

- а) неосудність особи, яка вчинила протиправне діяння;
- б) похилий вік особи, яка вчинила правопорушення;
- в) вчинення дії у стані крайньої необхідності;
- г) вчинення дії у стані необхідної оборони;
- д) відсутність події і складу адміністративного правопорушення.

Запитання 19.

До адміністративних стягнень не належить?

Відповіді:

- а) покарання порушника;
- б) виховання порушника;
- в) відшкодування заподіяної шкоди;
- г) загальна превенція;
- д) спеціальна превенція.

Запитання 20.

Для застосування такої адміністративної санкції, як позбавлення спеціального права, встановлено наступний максимальний строк?

Відповіді:

- а) 6 місяців;
- б) 1 рік;
- в) 2 роки;
- г) 3 роки;
- д) 5 років.

Запитання 21.

Зазначте, до якої категорії громадян не застосовуються виправні роботи?

Відповіді:

- а) неповнолітніх;
- б) вагітних жінок;
- в) жінок, що мають дітей віком до 12-ти років;
- г) непрацюючих громадян
- д) інваліди I та II групи

Запитання 22.

Форма впливу на правопорушника, яка полягає у позбавленні його державою певних благ матеріальних чи нематеріальних, що належали йому до факту вчинення правопорушення.

Відповіді:

- А) відповідальність
- Б) юридична відповідальність
- В) покарання
- Г) юридичні факти

Запитання 23.

Які із перелічених дій відносяться до адміністративного правопорушення?

Відповіді:

- А) молодики в результаті хуліганських дій чинили опір правоохоронцям
- Б) господар садиби постійно вивозив сміття з подвір'я в лісосмугу та на околиці міста
- В) водій перевищив швидкість, в результаті загинув пішохід
- Г) молоді люди здійснили крадіжку в магазині

Запитання 24.

Вкажіть ознаки адміністративного правопорушення?

Відповіді:

- А) Скоєння особою, яка може бути притягнута до відповідальності
- Б) Протиправність
- В) Шкідливість (завдання шкоди)
- Г) Всі ознаки правильні

Запитання 25.

Назвіть, хто може призначити такий вид адміністративного стягнення, як адміністративний арешт?

Відповіді:

- а) адміністративна комісія;
- б) виконком сільської або селищної ради;
- в) районний (міський) суд (суддя);
- г) начальник органу внутрішніх справ;
- д) прокурор району.

Запитання 26.

Зазначте, яка з наведених обставин, залежно від характеру проступку, може не визнаватися обтяжуючою адміністративну відповідальність?

Відповіді:

- а) повторне протягом року вчинення однорідного правопорушення;
- б) втягнення неповнолітнього у правопорушення;
- в) вчинення правопорушення групою осіб;

- г) вчинення правопорушення в умовах стихійного лиха або за інших надзвичайних обставин;
- д) вчинення правопорушення у стані сп'яніння.

Запитання 27.

Зазначте, який з наведених органів (посадових осіб) не має права розглядати справи про адміністративні правопорушення?

Відповіді:

- а) адміністративна комісія;
- б) виконком сільської ради;
- в) керівник підприємства (установи, організації);
- г) районний суддя;
- д) дільничний інспектор поліції.

Запитання 28.

Назвіть, скільки членів має входити до складу адміністративної комісії?

Відповіді:

- а) не менше ніж 3;
- б) не менше ніж 5;
- в) не менше ніж 6;
- г) не менше ніж 10;
- д) не менше ніж 15.

Запитання 29.

Які з адміністративних заходів впливу, що мають виховний характер, застосовуються до неповнолітніх?

Відповіді:

- А) публічне вибачення;
- Б) штраф
- В) попередження;
- Г) адміністративний арешт;

Запитання 30.

Зазначте, яке з наведених адміністративних стягнень може застосовуватися і як основне, і як додаткове?

Відповіді:

- а) попередження;
- б) штраф;
- в) сплатне вилучення предмета;
- г) виправні роботи;
- д) позбавлення спеціального права.

6.4 Індивідуально-консультативна робота

В якості засобу і форми, яка реалізує організуючу та методичну функції перевірки і оцінки знань є індивідуально-консультативна робота. Індивідуальні консультації студентів проводяться згідно до графіку, що затверджений на кафедрі адміністративного, фінансового та банківського права ІП МАУП. Можуть проводитися додаткові індивідуальні заняття.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. У чому полягають історико-правові особливості кваліфікації злочинів? Яке місце обіймає кваліфікація злочинів у процесі застосування правових норм?
2. Яке теоретичне та практичне значення кваліфікації злочинів?
3. Що таке принципи кваліфікації злочинів та які їх види існують?
4. Поняття, сутність, принципи та особливості кваліфікації адміністративних правопорушень.
5. Назвіть категорії адміністративних проступків, які існують згідно з законодавством України про адміністративну відповідальність?
6. Види адміністративно-правової кваліфікації.
7. Критерії розподілу кваліфікації злочинів на види? У чому полягає специфіка офіційної та неофіційної кваліфікації злочинів?
8. Юридичний склад адміністративного проступку як інструмент адміністративно-правової кваліфікації.
9. Які галузі охоплює класифікація адміністративних проступків, пов'язаних з сільським господарством та ветеринарно-санітарними правилами?
10. Структура кваліфікації злочинів. Що таке об'єкт, суб'єкт і зміст як елементи структури кваліфікації злочинів?
11. Об'єкт адміністративного делікту.
12. Об'єктивна сторона адміністративного делікту.
13. Суб'єкт адміністративного делікту.
14. Суб'єктивна сторона адміністративного делікту.
15. Особливості кваліфікації злочинів у судовій і слідчій практиці? Яке значення роз'яснень Пленуму Верховного Суду України для кваліфікації злочинів і

здійснення єдиної практики боротьби з окремими видами злочинів?

16. Які існують передумови кваліфікації злочинів?

17. У чому полягають теоретичні проблеми підстав кримінальної відповідальності? Що вважається фактичною та юридичною підставами кваліфікації злочинів?

18. Які групи адміністративних проступків можуть бути визначені залежно від родового об'єкта правопорушення?

19. Адміністративні правопорушення, за які накладаються адміністративні стягнення місцевими (міськими) судами (суддями).

20. Види адміністративних правопорушень.

21. Яка значимість класифікації адміністративних проступків як практичного і теоретичного інструменту?

22. Кваліфікація адміністративних правопорушень, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку.

23. Поняття громадського порядку та його складові. Характеристика громадського місця.

24. Загальна характеристика адміністративних правопорушень, що посягають на встановлений порядок управління.

25. Відмінність адміністративного правопорушення від злочину.

26. Відокремлення адміністративних правопорушень від злочинів і дисциплінарних проступків.

27. Які галузі охоплює класифікація адміністративних проступків, що посягають на власність?

28. Відокремлення адміністративної відповідальності від інших видів юридичної відповідальності.

29. Адміністративна відповідальність посадових осіб.

30. Які галузі охоплює класифікація адміністративних проступків, пов'язаних з охороною природи та використанням природних ресурсів?

31. Порядок видачі нормативно-правового акту про встановлення адміністративної відповідальності.

32. Розпивання алкогольних напоїв у заборонених законом місцях або поява у громадських місцях у п'яному вигляді.
33. Жорстоке поводження з тваринами.
34. Невжиття заходів щодо забезпечення охорони посівів снотворного маку чи конопель, місць їх зберігання та переробки.
35. Незаконний посів або незаконне вирощування снотворного маку чи конопель.
36. Обман покупця чи замовника.
37. Порухення законодавства про захист прав споживачів.
38. Відмінність кваліфікації адміністративних правопорушень від кваліфікації кримінальних правопорушень.
39. Умови забезпечення законності під час визначення кваліфікації.
40. Поняття та особливості доказування в адміністративно-юрисдикційній діяльності підрозділів поліції.
41. Поняття доказів в адміністративно-юрисдикційній діяльності органів внутрішніх справ та джерела їх отримання.
42. Проживання без паспорта.
43. Порухення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності.
44. Порухення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків.
45. Невжиття заходів щодо протидії корупції.
46. Порухення вимог фінансового контролю.
47. Особливості кваліфікації адміністративних правопорушень правопорушень у сфері охорони природи, використання природних ресурсів, охорони культурної спадщини.
48. Псування і забруднення сільськогосподарських та інших земель.
49. Порухення правил використання земель.
50. Порухення правил водокористування.
51. Недодержання вимог щодо охорони атмосферного повітря при введенні в експлуатацію і експлуатації підприємств і споруд.

52. Кваліфікаційна характеристика корупційних правопорушень.
53. Учасники доказування, їх види та правовий статус.
54. Заходи забезпечення в адміністративно-юрисдикційній діяльності органів внутрішніх справ.
55. Можливість звільнення від адміністративної відповідальності за незначне правопорушення.
56. Які адміністративні проступки включені до групи, пов'язаної з промисловістю, будівництвом та використанням паливно-енергетичних ресурсів?
57. Об'єкт адміністративного правопорушення.
58. Об'єктивна сторона адміністративного правопорушення.
59. Поняття встановленого порядку управління та його складові.
60. Суб'єкти корупційних діянь та інших правопорушень, пов'язаних з корупцією.
61. Які адміністративні проступки можуть відноситись до галузі транспорту, дорожнього господарства та зв'язку?
62. Накладення адміністративних стягнень при вчиненні декількох адміністративних правопорушень.
63. Обставини, що виключають провадження у справі про адміністративні правопорушення.
64. Наявність об'єкта зазіхання як ознака адміністративного правопорушення.
65. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність (крайня необхідність, необхідна оборона, неосудність).
66. Ухилення від медичного огляду чи медичного обстеження.
67. Кваліфікація адміністративних правопорушень, що посягають на здоров'я населення, та особливості провадження за цими деліктами.
68. Обставини, що пом'якшують відповідальність за адміністративні правопорушення.
69. Поняття корупції та корупційних діянь.
70. Кваліфікація адміністративних корупційних правопорушень: за порушення

спеціальних обмежень.

71. Куріння тютюнових виробів у заборонених місцях.
72. Злісна непокоря законному розпорядженню або вимозі працівника міліції, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця.
73. Порухення правил адміністративного нагляду.
74. Види стягнень не можуть за вчинення адміністративних правопорушень.
75. Адміністративний арешт.
76. Правові акти, якими встановлено відповідальність за адміністративні правопорушення.
77. Суб'єкти адміністративно-правових відносин.
78. Громадські роботи.
79. Обставини, що обтяжують відповідальність за адміністративні правопорушення.
80. Кваліфікація адміністративних правопорушень, що посягають на власність, та особливості провадження за цими деліктами.
81. Загальна правова характеристика елементів юридичних складів адміністративних проступків проти встановленого порядку управління.
82. Незаконні виробництво, придбання, зберігання, перевезення, пересилання наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту в невеликих розмірах.
83. Порухення встановлених законодавством вимог щодо заняття народною медициною.
84. Як співвідносяться адміністративно-правова кваліфікація та кваліфікація адміністративних правопорушень?
85. Дрібне викрадення чужого майна.
86. Надайте характеристику принципам адміністративно-правової кваліфікації.
87. Порухення прав на об'єкт права інтелектуальної власності.
88. Дрібне хуліганство.
89. Порухення порядку організації і проведення зборів, мітингів, вуличних

походів і демонстрацій.

90. Порушення громадянами порядку придбання, зберігання, передачі іншим особам або продажу вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї.

Х. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/>.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
3. Кодекс законів про працю України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/>.
4. Сімейний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
5. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
6. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
7. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» № 4004 від 24.02.1994р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4004-12>.
8. Закону України «Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення» від 22.09.2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
9. Закон України «Про Державний бюджет України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
10. Закон України «Про охорону праці» від 14.10.1992 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/>

11. Закон України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» від 15.02.1995 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/>.
12. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/>.
13. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/>.
14. Закон України «Про Національну поліцію» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
15. Закон України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
16. Закон України «Про Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
17. Закон України «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими змість позбавлення волі» від 01.12.1994 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
18. Закон України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» від 20.11.2012 № 5492 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
19. Закон України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» від 11.12.2003 № 1382 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

20. Закон України «Про захист прав споживачів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
21. Закон України «Про запобігання корупції» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
22. Закон України «Про дорожній рух» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
23. Правила дорожнього руху [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
24. Указ Президента України «Про державну реєстрацію нормативно- правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
25. Постанова Кабінету Міністрів України № 770 від 6 травня 2000 р «Про затвердження Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/>.
26. Постанова КМУ «Про затвердження Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
27. Наказ МОЗ України «Про порядок видачі атестаційно-експертного висновку, що підтверджує наявність в особи цілительських здібностей» № 822 від 23.09.2013 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/>.
28. Наказ МОЗ України № 188 від 01.08.2000 «Про затвердження таблиць невеликих, великих та особливо великих розмірів наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, які знаходяться у незаконному обігу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/>.
29. Наказ МОЗ України №189 від 16.03.2016 р. «Про організацію роботи фізичних осіб – підприємців, які займаються народною медициною (цілительством)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://zakon2.rada.gov.ua/>.

30. Наказ Мініюсту України «Про затвердження Порядку проведення органами юстиції перевірок стану додержання законодавства про державну реєстрацію нормативно-правових актів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
31. Рішення Одеської міської ради «Про затвердження Правил благоустрою території міста Одеси» від 23.12.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.odessa.ua/ru/acts/council/38553/>.

Навчальна та науково-монографічна література:

1. Адміністративна відповідальність: навч.-метод. посібн./О.Є. Користін, Х.П. Ярмачі, О.В. Ковальова; Одеський державний університет внутрішніх справ. – Одеса: ОДУВС, 2015. – 320 с.
2. Адміністративна відповідальність: курс лекцій / за ред.. О.В. Кузьменко. — К. : Юрінком Інтер, 2016. – 568 с.
3. Адміністративна відповідальність в Україні: Навчальний посібник / За заг. ред. А.Т. Комзюка. – Харків: Ун-т внутр. Справ, 2000. – 99 с.
4. Адміністративна відповідальність (загальні положення та правопорушення у сфері обігу наркотиків): Навчальний посібник / За заг. ред.І.П. Голосніченка. – К.: КІВС, 2003. – 112с.
5. Адміністративне право України. Академічний курс: Підруч.: У двох томах: За заг.ред. В.Б.Авер'янова. – К.: „Юридична думка”, 2004. – 584с.
6. Адміністративне право України: підруч. [Текст]: / [Битяк Ю. П., Гаращук В. М., Дьяченко О. В. та ін.] ; за ред. Ю. П. Битяка. – К. : Юрінком Інтер, 2005. – 544 с.
7. Адміністративне право України: навч. посібник [Текст]: / [Шкарупа В. К., Коломоець Т. О., Гулевська Г. Ю та ін.] ; за ред. Т. О. Коломоець, Г. Ю. Гулевської. – К. : Істина, 2007. – 216 с.
8. Адміністративне право України : Підручник [Текст]: /За заг.ред. О.М.Бандурки: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2004.– 480 с.
9. Ващенко С.В. Адміністративна відповідальність: [навчальний посібник]

[Текст]: / С. В. Ващенко, В. Г. Поліщук. – Запоріжжя : ЗЮІ МВС України 2001. – 142 с.

10. Калюжний Р.А. Науково-практичний коментар КУпАП [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uristinfo.net/adminpravo/131-ra-kaljuzhnij-naukovo-praktichnij-komentar-kupap.html>.
11. Колпаков В. К. Адміністративно-деліктний правовий феномен: [монографія / Національна академія внутрішніх справ України] [Текст]: / Колпаков Валерій Костянтинович – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 528 с.
12. Колпаков В.К., Кузьменко О.В. Адміністративне право України. – Підручник. – Юрінком Інтер. – К.- 2003. – с.540.
13. Комзюк А. Т. Заходи адміністративного примусу в правоохоронній діяльності міліції : поняття, види та організаційно-правові питання реалізації: [монографія] [Текст]: / Комзюк А. Т. ; за заг. ред. проф. О. М. Бандурки. — Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. — 336 с.
14. Лук'янець Д.М. Інститут адміністративної відповідальності: проблеми розвитку: Монографія. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2001. – 220 с.
15. Миколенко О.І. Адміністративний процес та адміністративна відповідальність [Текст] : навч. посіб. / О.І.Миколенко. – Харків: Одиссей, 2010. – 368 с.
16. Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення [текст] Станом на 2 квітня 2012 р. / За заг. ред. С. В. Петкова та С. М. Морозова - К.: "Центр учбової літератури", 2012. - 1248 с.
17. Остапенко О.І. Кваліфікація адміністративних правопорушень. - Львів, Львівський інститут внутрішніх справ при Національній академії внутрішніх справ України, 2000. - 173 с.
18. Стеценко С. Г. Адміністративне право України: навч. посіб. [Текст]: / Стеценко С. Г. — К. : Атіка, 2008. — 624с.
19. Ярмачі Х.П. Адміністративно-наглядова діяльність міліції в Україні [Текст]: монографія / Х.П.Ярмачі- Одеса: Юридична література, 2006.– 336с.

Допоміжна

1. Ковальова О.В. Деякі аспекти адміністративної відповідальності неповнолітніх // Тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Боротьба з молодіжною злочинністю». – Одеса, 27 вересня 2013. – С.109-113.
2. Ковальова О.В. Актуальні питання попередження насильства в сім'ї // Боротьба з насильством в сім'ї: тези доповідей учасників Круглого столу. м. Одеса, 09 жовтня 2013 року/Фонд Ганса Зайделя. – Одеса: ОДУВС, 2013. – 178 с. – С.69-72.
3. Ковальова О.В. Громадське місце як елемент об'єктивної сторони адміністративних правопорушень // Південноукраїнський правничий часопис. – 2012. – №2. – С.180-182.
4. Ковальова О.В., Дишкант Р.С. Дрібне викрадення чужого майна: особливості кваліфікації // Південноукраїнський правничий часопис. – 2013. - №1. – С.115-118.
5. Ковальова О.В. Національна поліція України як суб'єкт запобігання та протидії домашньому насильству // Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції «Національна поліція України: сучасний стан та перспективи розвитку», 23 березня 2018 року. – м. Кривий Ріг. – С.62-67.
6. Ковальова О.В. Сучасний стан правового забезпечення запобігання та протидії домашньому насильству в Україні // Матеріали X Міжнародної науково-практичної інтернет конференції «Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави», 30 березня 2018 року. – м. Одеса. – С.
7. Ковальова О.В. Правові засади протидії гендерному насильству // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Реалізація гендерної політики на сучасному етапі розвитку суспільства: стан, проблеми, перспективи», 25 квітня 2018 року. – м. Хмельницький. – С.
8. Ковальова О.В. Щодо адміністративної відповідальності за викидання сміття з транспорту // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної

конференції «Організаційно-правові засади боротьби з правопорушеннями на транспорті», 29 листопада 2013. – Одеса, 2013. – С.128-129.

9. Коломієць Т. Адміністративний штраф: матеріальні і процесуально-правові характеристики. // Право України. – 1999. - № 8.
10. Миронюк Р. В. Поняття та зміст адміністративно-деліктного процесу [Текст] / Р.В. Миронюк // Вісник Запорізького юрид. ін-ту . - 2011 . - № 3 . - С.171 – 179.
11. Оленченко Т.Л. Відповідальність посадових осіб системи МВС України: адміністративно-правові аспекти // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. – 2004. - №2.
12. Стефанюк В., Голосніченко І., Міхеєнко М. Інститут адміністративної відповідальності юридичних осіб. // Право України. – 1999. - № 9.
13. Чернецький О.Л. Поняття та особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх: теоретико-правові питання // Форум права. – 2008. - №1. – С.439 – 444.
14. Ярмачі Х.П. Адміністративна відповідальність юридичних осіб. Українське адміністративне право: актуальні проблеми реформування. // Збірник наукових праць. - Суми, 2000.
15. Ярмачі Х.П. До питання про проект нового Кодексу України про адміністративні правопорушення. // Вісник ОІВС. - 2002. - № 1.

Інформаційні ресурси

Офіційні веб-сторінки державних органів України

1. www.president.gov.ua – Президент України

Законодавча влада

2. www.rada.gov.ua – Верховна Рада України
3. www.ombudsman.kiev.ua – Уповноважений Верховної Ради з прав людини

Виконавча влада

4. www.kmu.gov.ua – Кабінет Міністрів України
5. www.minjust.gov.ua - Міністерство юстиції

Судова влада

6. www.scourt.gov.ua – Верховний Суд України
7. www.ccu.gov.ua/ - Конституційний Суд України

Інші державні органи

8. www.gpu.gov.ua – Генеральна Прокуратура України
9. www.ssu.gov.ua – Служба Безпеки України
10. www.rainbow.gov.ua – Рада Національної Безпеки та Оборони України
11. www.cvk.gov.ua – Центральна виборча комісія
12. www.vru.gov.ua – Вища Рада Юстиції
13. www.ukrstat.gov.ua – Державна служба статистики

Рекомендовані науково-аналітичні ресурси

14. www.liga.kiev.ua – останні юридичні та економічні новини (інформація оновлюється щохвилини)
15. www.lawschool.lviv.ua – український юридичний портал
16. www.niss.gov.ua – Національний інститут стратегічних досліджень
17. <http://parlament.org.ua/> - Лабораторія законодавчих ініціатив
18. <http://www.pravo.org.ua> – Центр політико-правових реформ
19. <http://www.justinian.com.ua/> - юридичний журнал „Юстиніан”.
20. <http://www.khpg.org/> - інформаційний портал Харківської правозахисної групи.
21. <http://www.nbuv.gov.ua/> - Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського